

og Glæde for dem, som skulle benytte Loven, og til Gavn og Glæde for os her i denne Sal, som have haft med den at gøre.

Den Forhandling, som har været ført i disse Dage, giver mig Anledning til at fremsætte nogle Bemærkninger, som jeg haaber tillades mig nu her. Loven er omtalt, ogsaa af det ærede Medlem fra Skjoldelev (Harald Jensen), som blandt andet talte om de selvstændige Hjem, og de selvstændige Hjem vare dem, som mechtigt have bidraget til at samle og organisere den Befolkning, som han væsentlig samstemmede med, og hvis Talsmand paa Tinget han jo er for Tiden. Det er muligt, at det er Tilfældet, i alt Fald set under en vis Synsvinkel; men paa den anden Side tror jeg dog, det staar i alt Fald klart for mig, at den Livsanskuelse, som man jo her til Lands eller over alt kalder den socialdemokratiske, egentlig ikke godt kan forenes med selvstændige Hjem. Jeg vil ikke sige noget slemt eller ondt, hverken om det ene eller det andet, men jeg vil kun fremhæve det som en Kendsgerning, i alt Fald staar det saaledes for mig, at hvad de socialøkonomiske Forhold angaar, da er det det Trin af Oplysning, hvorpaa Folk staar, der væsentlig give disse Anskuelser deres Særkende. Hvis jeg tør tillade mig at anstille en Betragtning, da er det den, at jeg tror at være vis paa, at hvis Livsstillingen, Dannelsen og, om jeg saa maa sige, de økonomiske Forhold vare saaledes ombyttede, at det ærede Medlem for Skjoldelevkredsen havde staaet i samme sociale Stilling og i enhver anden Stilling, som det ærede Medlem fra Skjelskør (D. Scavenius) har, f. Eks. var Ejers af Vasnæs Nøvedgaard og, jeg havde nær sagt havt de tilsvarende Ordener og Titler, er det muligt, at det ærede Medlem havde haft en anden Anskuelse om de Sager, end han nu har. Og det er muligt, at hvis det ærede Medlem fra Skjelskør havde været i den Livsstilling, som det ærede Medlem fra Skjoldelev har, havde Kollerne været ombyttede, og der er ingen, der tvivler om, at disse to unge Mænd ere i et og alt hver i sin Stilling overordentlig dygtige, hæderlige og brave Mænd. Jeg vil derfor tillade mig at henviise til Tinget, om det ikke tror, at det er Folks ydre sociale Stilling, det Maal af Dannelsen, de staa paa, som i væsentlig Grad giver dem de Anskuelser, som de repræsentere. Det er min Opfattelse, og jeg kan med min bedste Villie ikke faa den anderledes. Jeg tror derfor, at de smaa selvstændige Hjem ikke nogenstunde ville adoptere den Tante, at Produktionen skulde

foregaa i Fællesskab for Statens Regning, eller i det hele den Hentydning til Fællesskab, som vi vare enige om, og som jeg haaber, at Repræsentanterne for Socialdemokraterne ville indrømme, er med i deres Program. Derimod skal jeg villig indrømme, at en betydelig Grad af Oplysning og Dannelse blandt Arbejderne, ogsaa blandt dem, der ikke have noget fast Hjem, dem, der egentlig arbejde og leve fra Haanden og i Munden, vil bidrage til, at de blive Socialdemokrater. Det er ganske naturligt, at deres Interesser gaa i den Retning, og at de ifølge hele deres Stilling stiller Forbringer; det er Kampen for Tilværelsen, det er Selvforsørgelsesdriften, der stræber frem igennem.

Formanden (Høgsbro): Det ærede Medlem maa erindre, at det er ikke Socialdemokratiets Principper, der skulle drøftes her, men det foreliggende Forslag.

L. Larsen: Jeg kan tænke mig, at den højtærede Formand ikke tillader mig at gaa ind derpaa; jeg havde nogen Vist dertil, men jeg maa selvfølgelig bøje mig for den ærede Formands Afgørelse, og skønt jeg synes, at Socialdemokratiets Stilling til Arbejderspørgsmaalet i al Almindelighed har nogle Tilnytningspunkter til denne Lov, skal jeg hermed standse angaaende denne Side af Sagen.

Derimod er der en anden Side af Sagen, med Hensyn til hvilken jeg, saaledes som jeg i alt Fald har opfattet en af de ærede Talere, er bleven noget misforstaaet. Jeg tillod mig nemlig at sige, da jeg talte forleden Dag, at den sociale Afstand, som der er paa Landet mellem Husmands- og Gaardmandsklassen, ja, ikke alene den sociale Afstand, men den Kløft, som er tilstede med Hensyn til den daglige Levemaade, som for Tiden tildels allerede har Indgang, og som der er Udsigt til yderligere vil udvikle sig, for en væsentlig Del er begrundet i Højstoleledannelsens Indflydelse paa Gaardmandsklassen. Dette fastholder jeg; det er min Overbevisning. Men jeg er som sagt bleven grundig misforstaaet, bleven opfattet, som om jeg vilde lægge Højstoleledannelsen det til Last. Tværtimod! Det har ikke i fjerneste Maade været min Tanke at lægge Højstolerne det til Last. Er der da noget slemt i, at Gaardmandsklassen lever lidt bedre, spiser lidt bedre, klæder sig lidt bedre end deres Folk, deres Tjenere, deres Arbejdere og deres Husmænd? Er det da noget galt, at Gaardmændenes Hjem ere lidt mere hyggelige, eller at der kan føres Samtale om,